

דף י.

עין משפט ג.ד. חו"מ סימן תי פעיף טו

טו. חפר הראשון פחות מעשרה אפי' טפח ובא השני והשלימו לעשרה בין שחפר בין שהגביה שפתו, האחרון ^א חייב במיתת השור לבדו ואם היו נזקין ג"כ חייב. אם השני סתר את הטפח שהוסיף או סתמו ספק אם בזה סילק מעשה הראשון שלו ^ב או שעדיין לא נסתלק.

עין משפט ה. חו"מ סימן שצו פעיף ז

ז. ח. מסר שורו לחמשה בני אדם לשומרו ופשע בו אחד מהם ויצא והזיק, אם אינו משתמר אלא ע"י חמשתן זה שפשע בשמירתו חייב ^ע, ואם משתמר בשאר ^פ, גם האחרים חייבים. וי"א דדוקא שאמרו לו כיון שאינך רוצה לשומרו גם אנו מסתלקים משמירתו ^צ, אבל אם הם לא נסתלקו משמירתו הוא פטור והם חייבים.

עין משפט ו. חו"מ סימן שפג פעיף ד

ד. ח. חמשה שהניחו חמש חבילות על הבהמה ולא מתה, ובא אחד והניח חבילתו ג"כ עליה ומתה, אם היתה מהלכת באותם ה' חבילות

- ג. מברייאת שם וכרבנן ואפי' בנזיקין דכיון שבור זה נקרא ע"ש השני לבד לענין תשלומין כשנפל שם שור ומת נקרא בורו לחוד לענין תשלומין. סמ"ע ס"ק כ"ב.
- ס. בעיא דרבא שם ולא איפשטא, אם גם אחרי שסתר הטפח שעשה יתחייב גם השני בנזיקין לבדו כיון שנסתלקו מעשה ראשון, שבשעה שהוסיף הטפח נקרא הבור כבר על שמו, או שנאמר שחזר הדבר לקדמותו והראשון חייב בנזיקין. סמ"ע ס"ק כ"ג.
- ע. בב"ק י' ע"א.
- פ. דהשמירה מוטלת על כל אחד ואחד ולא היה לזה להסתלק בלי רשותם. סמ"ע ס"ק י"ב.
- צ. טור מהרא"ש וביאר שם שהרי מסר לכולם שורו לכל מי שיכול לשומרו אפי' בלא חבירו, ואז יכול לומר סמכתי עליכם שהרי לכולנו מסרו לכל מי שיכול לשומרו. סמ"ע ס"ק י"ג.

ומשהוסיף זה חבילתו עמדה ולא הלכה הרי האחרון חייב^ק, ואם מתחילה לא היתה מהלכת האחרון פטור, ואם הדבר לא ידוע כולם משלמים בשוה.

דף י:

עין משפט א.ב.ג.

ח"מ סימן שפא פעיף א

א. חמשה שישבו על ספסל אחד ולא נשבר, ובא האחרון וישב עליו ונסמך עליהם ולא הניחם לעמוד ונשבר אע"פ שהיה ראוי לישבר בראשונים קודם שישב האחרון, הואיל והאחרון קירב שכירתו הוא חייב^ר שאומרים לו אילו לא נסמכת עלינו היינו עומדים קודם שישבר על ידינו.

ואם ישבו כאחד ונשבר כולם חייבים וכל כיוצא בזה.

הגה: י"א דסתם ספסל היא שאולה לסתם בני אדם^ש ואם נשברה מכח ישיבתן הוי כמתה מחמת מלאכה ופטורים, אא"כ היושבים משונים וכבדים משאר בני אדם^ה, שאז אם ישבו עליה ביחד ונשברה כולם חייבים, ואם ישבו בזה אחר זה אם לא היתה נשברת בלא ישיבת האחרון האחרון לבד חייב, ואם היתה נשברת בלי האחרון הוא פטור. ואם לא היתה נשברת רק בתוך ב' שעות ויחד עם האחרון תשבר תוך שעה אז רואים

ק. מבב"ק י' ע"א, וכך גירסת הרמב"ם שם בהלכה י"ד, אבל ברש"י והערוך גרסו אחרת, ודברי הרמב"ם וגירסתו נכונה ה"ה, ומה שהאחרון חייב ולא מצי לומר להם היה לכם ליקח חבילתכם ממנה כשהנחתה את שלי כמ"ש בסי' שפ"א לגבי ספסל, שאני התם דמיירי שגם זולת האחרון היה נשבר לאחר זמן, ומשום כך אומר להם כיון שהיתם צריכים לפני שישבר היה לכם לעמוד מיד משא"כ בחבילות הללו שבלעדי האחרון לא מתה, וכן בטעינת הספינה בסי' ש"פ. סמ"ע ס"ק י'. וצ"ל דכאן ג"כ הבהמה מושאלת לכולם גם לאחרון דאם לא כן אין שאלה מספסל.

ר. מברייתא בב"ק דף י' ע"ב ורמב"ם פ"ו מחובל הלכה ט"ו, ונסמך עליהם כך פירש רש"י שם בסוגיא.

ש. טור מהרא"ש ותוס' שם.

ת. ובכה"ג אפי' אחד לבדו שישב עליו ונשבר הוא חייב דבעה"ב מסתמא קפיד עליו בישיבתו עליו הואיל והוא משונה. סמ"ע ס"ק ג'.

אם סמך עליהם ^א ומנען מלקום הוא לבד חייב לשלם, ואם לאו ^ב כולם חייבים.

עין משפט ה. חו"מ סימן תג סעיף א

א. ^א בנזקין ^ג שמין השברים דהיינו אם שבר כלי הוא או בהמתו אין אומרים יתן לו כלי שלם ויקח המזיק השברים אלא שמין כמה נפחתו דמיו בשביל השבירה ויקח הניזק השברים ^ד והמזיק ישלים לו עליהם.

עין משפט ו. חו"מ סימן תג סעיף ב

ב. פחת הנבילה לניזק ^ה אבל שבח הנבילה חולקים אותו המזיק והניזק ^ו. כיצד, שור שוה מאתים שנגחווהו ומת והרי הנבילה שוה בשעת מיתה מאה ובשעת העמדה בדין שוה שמונים אין המזיק משלם אלא ק' ואם היה תם משלם לו נ' מגופו.

הגה: ודוקא שנודעה לניזק ^ז בשעת מיתה אבל אם לא נודע לו, הפחת על

א. קמ"ל בזה דלא אמרינן כחו לאו כגופו דמי וגרמא בעלמא הוא הואיל וגם בלעדיו היה נשבר קמ"ל דזה כגופו וחייב. סמ"ע ס"ק ד'.

ב. דיכול לומר להם האחרון היה לכם לעמוד כשבאתי לישוב עליו שהרי יש לי רשות לישוב עליו כמותכם. סמ"ע ס"ק ה'.

ג. משא"כ בגזלן וגנב כמו שנתבאר בסי' שנ"ד ושס"ב והטעם, דשם כתיב "והשיב את הגזילה אשר גזל" ודרשינן כאשר גזל וגם בגניבה דרשינן "חיים" אחיי' לגניבתו אבל בניזק כתבה תורה "ישיב" ודרשינן אפי' סובין וכמו שנתבאר בסי' תי"ט. סמ"ע ס"ק א'.

ד. ובעינן עדיין ראויים למלאכתן דאי לאו הכי לא שווים כלום, ועיין בסי' שפ"ז ובש"ך ס"ק א' שכתב דהיינו שא"א לתקן הכלי אבל אם אפשר לתקנו מחוייב המזיק לתקנו מקודם, ע"ש.

ה. מבכ"ק י' ע"ב ודריש לה מקרא בדף י"א.

ו. פלוגתא דר"מ ור"י בדף ל"ד ע"א. וכאוקימתא דר"י שם בע"ב ופסקו הפוסקים כר' יהודה.

ז. דאז היה לניזק לטפל במכירת הנבילה קודם שתתקלקל ותופחת מדמיה, ואפי' נפלה לבור דעל המזיק מוטל להעלותה ולמוסרה לניזק בדמי שוויה, היינו שהמזיק חייב ליתן ההוצאות שצריכין לתת למעלין אותה מהבור, אבל בטפול להשתדל להעלותה מוטל על הניזק, וחוזר ולוקח ההוצאות הטיפול מהמזיק. סמ"ע ס"ק ב', וכן הוא הסכמת הפוסקים.

המזיק עד שיודע לניזק.

הגה: וי"א דה"ה אם הוזלה הנבלה, וי"ח דבהוזלה אע"פ שלא נודע לניזק
הוי של הניזק ה.

ב. ג. השביחה הנבילה והרי היא שוה בשעת העמדה בדין ק"כ הרי המזיק
משלם תשעים ט, ואם היה תם משלם מ"ה י מגופו וזהו פירוש "וגם
המת יחצון" כ.

הגה: מ"מ אם השביחה כל כך עד שחצי השבח הוא יותר מדמי ההיזק בזה
לא אמרינן דהמזיק יטול חצי השבח וירויה ל.

ה. היינו שהוזל הבשר מצד עצמו ולא נפחתה הנבלה מצד עצמה. דבהוזלה אין נפ"מ
בידיעתו, דדוקא בנפחתה מחמת סרחון דאמרינן אילו ידע ודאי היה מטפל בה למוכרה
לאלתר משא"כ בהוזלה דלא עלתה על דעתו שתזול. סמ"ע ס"ק ג'.

ט. דמה ששבחה עשרים הוא לשניהם וא"כ המזיק הרויח עשרה ומשלם תשעים מהמאה
שהתחייב.

י. דאז למזיק יש לו רביעית בריוח לפי השומא שהיה שוה מתחלה מאתים שור המזיק
ומחצית הנזק של מאה הוא נ' נמצא שהוא יש לו רביעית בריוח. סמ"ע ס"ק ה'.

כ. דהיינו שבח המת יחצון ולומדים מהיתור ד"וגם" דהו"ל לומר והמת יחצון, דאע"ג
דאין למזיק חלק בפחת, מ"מ יש לו חלק בריוח, דהתורה חסה על המזיק, כיון שהוא
בעצמו לא הזיק אלא שורו. סמ"ע ס"ק ו'.

ל. מ"מ פטור הוא מלשלם לניזק מה שהזיק שורו, אף שאין לו בכה"ג חצי השבח וירויה.
סמ"ע ס"ק ז'.